

Miksi Raamattua käännetään uudestaan?

Piipiaseuran uusi psalmikäänös hepreasta suomeksi julkaistiin maaliskuussa 2024. Yleisön vastaanotto on ollut rohkaisevaa. Olemme saaneet paljon myönteistä palautetta siitä, että käänös on ymmärrettävä, kieleltään ja rytmiltään kaunista ja että sitä on myös helppo kuunnella. Toukokuussa tehdyn lukija- ja kuulijakyselyn mukaan yli 300 vastaajan joukossa neljä viidestä piti käänöstä onnistuneena ja 77 % sanoi suosittlevansa sitä.

Toisaalla, etenkin joissain somekeskusteluissa on kysytty, miksi käännämme Raamattua uudestaan. Ymmärrettävyys on välillä tulkittu melko kokemusperäisesti: ymmärrähän minä aiempia käänöksiä. Lähemmässä tarkastelussa monet ilmaisut voivat kuitenkin yllättää. Merkitykset eivät olekaan ihan sitä, mitä luultiin, tai vanhan tekstin sanomisen tapa ei sittenkään tunnu luontevalta, ei etenkään silloin, kun tekstiä luetaan ääneen. Piiplian yksi periaate on myös ollut, ettei käänöksessä käytetä sellaista uskonnollista erityistermistöä, joka ei aukea ilman oppineiden selitystä.

Kieli ja lukutavat muuttuvat

Tunnettu fakta on, että kieli muuttuu. Sanat saavat uusia merkityksiä, osa sanoista jää pois käytöstä, ja uusia sanoja tulee tilalle. Myös kieliopilliset rakenteet ja tyyli muuttuvat. Nykyisillä parikymppisillä on vaikeuksia luonto- ja maataloussanaston, uskonnollisen erityissanaston ja hyvin käsitteellisen sanaston kanssa. Uusi sukupolvi myös käyttää kieltä uudella tavalla. Tosin niin tekee meistä itse kukin, mutta koska muutos on suhteellisen hidasta ja itseä lähellä, sitä ei aina huomaa.

Toki vielä sanan perusmerkityksessä ymmärrämme edellisiä raamatunkäänöksiä, mutta kysymys on myös luontevuuden kokemuksesta sekä sujuvuudesta uudelaaisessa käyttöympäristössä. Lukuympäristömme, kuin myös koko elinympäristömme, on muuttunut harvinaisen nopeasti. 1970- ja 1980-luvuilla käännetyn ja yli kolmekymmentä vuotta sitten julkaistun Kirkkoraamatun 1992, saati aiempien käänösten aikaan nykyisestä digitaalisuudesta ei ollut tietoaakaan.

Digitaalisuuden mukana tekstin käsitekin on muuttunut. Teksti ei enää asetu paketiksi kahden kannen väliin. Skrollaamme tekstiä, omaksumme sitä fragmentaarisesti ja hyppelemme linkkien mukaan aiheista toisiin. Samalla löydettävyydestä ja saavutettavuudesta on tullut tärkeä osa tekstiä. Puhelimen pieni näyttö asettaa myös vaatimuksia tekstin jäsentämiselle, kuten tekstinsisäisille viittauksille ja sanojen pituuksille.

Kaikella tällä on vaikutus myös Raamatun kääntämiseen ja siihen, miten nykyihmiset vastaanottavat ja ymmärtävät käänöksiä.

Olemme myös saaneet myönteistä palautetta siitä, että uusi käänös on tuonut esiin uudenlaisia näkökulmia tekstikohtiin. Maailmalla, etenkin anglosaksisissa maissa eri

raamatunkäännösten yhtäaikaiselle käytölle on pitkät perinteet. Suomessa olemme tottuneet harvoin raamatunkäännöksiin ja yhteen viralliseen Kirkkoraamattuun. Vähitellen meilläkin alkaa olla erilaisten suomennosten kirjoja, ja käännöksiä ristiin lukemalla voi syventää käsitystään tekstistä ja tehdä uusia havaintoja itse.

Alkukielestä tarkka suomennos

Eri käännösten rinnakkaiseen käyttöön sisältyy luonnollisesti ymmärrys siitä, että alkutekstiä käännetään aina tietyin käännösperiaattein ja että käännöksen kieli on sidoksissa kääntämisen ajankohtaan. Raamatun alkutekstien tutkimus ja arkeologiset sekä tekstilöydöt tuottavat myös uutta tietoa, jota uudet käännökset hyödyntävät. Koska tieto alkukielen teksteistä on lisääntynyt, uudemmat käännökset voivat olla tarkempia kuin aiemmat.

Piibliaseuran uudet käännökset ovat paikoin myös aiempia läpinäkyvämpiä, sillä tekstin alaviitteissä on kerrottu, milloin hepreankielisen tekstipohjan turmeltuneita tai katkelmallisia kohtia käännettäessä on seurattu esimerkiksi varhaisen kreikankielisen käännöksen ratkaisua tai Qumranista löydettyä varhaista hepreankielistä käsikirjoitusta.

Raamatunkääntämiseen ja sitä koskeviin päätöksiin vaikuttavat myös kielenulkoiset kehityskulut. Yhtyneiden Raamattuseurojen piirissä on viime vuosina herätty maailmanlaajuisen lähetystyön tarpeen ohella katsomaan lähelle. Kun globaalissa etelässä kristittyjen määrä kasvaa, globaalissa pohjoisessa kristittyjen määrä vähenee ja suhde Raamattuun ohenee. Kysymys ei ole yksin kielellä ratkaistavissa, mutta ajanmukaisella käännöksellä emme ainakaan kasvata tarpeetonta etäisyyttä lukijoihin.

Raamattu tavoitettavaksi kaikille

Tavoitteemme on pitää Raamattu kieleltään elinvoimaisena ja merkityksellisenä kaikille suomea ymmärtäville. Haluamme, että se on saatavilla helposti, käden mitan päässä ilmaiseksi kännykässä, ja siellä ajanmukaisena ja luotettavana digikäännöksenä.

Toukokuussa Psalmit.8680 julkaistiin myös pokkarina yhdessä Uuden testamentin UT2020-käännöksen kanssa. Vaihtoehdoista voi siten valita oman tarpeensa ja tilanteensa mukaan.

Parhailtaan [jatkamme Vanhan testamentin kääntämistä](#) alkukielestä uudelleen suomeksi, jotta Raamattu säilyy tuoreena, käytettävänä ja vetovoimaisena. Uusille sukupolville uudet käännökset voivat olla heidän ensi käännöksensä, jota he ehkä myöhemmin siteeraavat lapsuudenraamattunaan.

Samaan aikaan tärkeä työ maailmalla vähemmistökansojen parissa jatkuu, jotta jokainen voi lukea Raamattua omalla kielellään. Tarpeet eivät sulje toisiaan pois. Raamattuja tarvitaan eri muodoissa ja jatkuvaa raamatunkäännöstyötä sekä kaukana että lähellä.

Teksti: Terhi.Huovari?viestintäjohtaja.ja.VT8680_hankkeen.projektinjohto?Suomen.Piibliaseura